

OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİ İLE ÖNEMLİ BİR GELİŞİM KAYNAĞI OLARAK TURİZM*

Tourism as a Tool for Devolepment in Positive and Negative Aspects

Dr. Öğr. Üys. Aysen ŞİMŞEK KANDEMİR

Kocaeli Üniversitesi, Hereke MYO, aysens@kocaeli.edu.tr

Şimşek Kandemir, A. (2018). "Olumlu ve Olumsuz Yönleri İle Önemli Bir Gelişim Kaynağı Olarak Turizm", Vol:4, Issue:19; pp:284-293 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

15/01/2018

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

30/03/2018

Anahtar Kelimeler

Çoklu Doğrusal Regresyon,

Turizm Etki Ölçeği, Faktör

Analizi, Turizm Etkisi

Keywords:

Multiple Linear Regression,

Tourism Impact Scale,

Factor Analysis, Tourism Effect

ABSTRACT

Tourism, which is one of the most important elements of social, environmental, and economical development of an area, is significantly affected by the approach of the people who are permanently resident in the settlement. In this manner, this study aims to analyze the positive and negative impacts of the social, environmental, and economical effects of the tourism on the community. The data were collected from local community in Mustafakemalpaşa, Bursa. The main purpose of the study is to reveal how the locals are influenced from the tourism which has a great impact on the social, environmental, and economical life in Mustafakemalpaşa, where tourism is underdeveloped nowadays but the future development is promising. The findings suggests that 65.5% of the participants who take a part in the study support the positive opinion which is "Tourism would attract more invesment in the region" and 33,5% of them support the negative opinion of that "Devolepment of tourism would increase the cost for goods and services ". According to the findings, the positive impacts of tourism occur mostly because of the economical effects of the tourism while the negative effects of tourism arise mainly from its social effects.

1. GİRİŞ

Bir bölgede turizmin gelişmesi, o bölgede yaşayan halkın turizmden etkilenme şekli ile yakından ilişkilidir. Bu etki çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin tesiriyle hem olumlu hem de olumsuz yönde kendini göstermektedir. Turizmin gelişmesi üzerinde oldukça önemli yeri olan yerel halkın, bir endüstri olarak dinamik bir süreç olan turizmin gelişmesine dahil edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla yerel halkın turizm planlama ve politikalarına dahil edilmesinin en etkin ve kolay yolu yerel halkın turizme yönelik fikir algı ve tutumlarının belirlenmesidir (Boğan & Sarışık, 2016:324-342). Turizm: insanların dinlenme, tatil, gezme görme sağlık, inanç gibi pek çok amaçla sürekli yaşadıkları yerlerden ayrılarak dünyanın farklı bölgelerine seyahat etmeleri ve o bölgelerde geçici konaklamaları olarak tanımlanır (Türker & Türker, 2014:81-98). Bu tanımlama bir ekonomik hareketliliği de beraberinde getirmektedir. Dolayısı ile turizmin bölge ekonomisindeki yerinin önemi düşünüldüğünde turizme yönelik yapılacak hiçbir yatırımın boşa gitmeyeceği açıktır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan

* Bu çalışma, 13-15 Mayıs 2016 tarihlerinde Uluslararası III. Mustafakemalpaşa Sempozyumu'nda sunulan bildirinin istatistiksel olarak genişletilmesi ile hazırlanmıştır.

lkeler turizmin ekonomik ve sosyal bir fenomen olmasının yanı sıra, potansiyel bir yatırım aracı olarak da görmektedir (Kayar & Kozak, 2010:203-216). Turizmin geliştiği bölgede yaratmış olduğu turizm etkisi ekonomik ve çevresel etkilerinin yanı sıra insan yaşamı ve toplumun sosyal yapısı üzerinde meydana getirdiği sosyal etkidir (Keskin & ontu, 2011:37-55). Bu etkiler yerel halk üzerinde oluşturduğu olumlu ve olumsuz yönleri ile ortaya çıkmaktadır. Yani turizmin ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri turizme karşı bakış açısının olumlu veya olumsuz olarak oluşmasına neden olmaktadır. Özellikle ekonomik fayda olarak ortaya çıkan etkinin turizmin olumlu olarak algılanması sonucunu ortaya çıkardığı pek çok çalışmada tespit edilmiştir (Bilim, 2013). Turizm algısının, turizmin sürekliliğini sağlayan oldukça önemli bir faktör olduğu düşüldüğünde, bu algıya yönelik yapılmış ve yapılacak olan çalışmaların göz ardı edilemeyecek kadar önemli olduğu açıktır.

1.1. Literatür Taraması

Turizmin toplumsal yapı üzerinde bıraktığı etkileri belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar incelendiğinde yerel halkın bazı kesimleri turizmi sosyal açıdan olumlu bir etmen olarak savunurken, bazı kesimleri ise turizmi sosyal açıdan olumsuz bir etmen olarak savunmaktadır (Keskin, 2011:37-55). Bir başka çalışmada katılımcıların öncelikle turizmin ekonomik etkilerini daha çok, sosyal ve çevresel etkilerini ise daha az önemsediği sonucu ortaya çıkmıştır (Toprak, 2015;201-208). Farklı dönemlerde farklı yazarlar tarafından yapılan çalışma sonuçları;

- Toplumlar turizmden direk etkilenir,
- Turizm yerel halkı ekonomik, toplumsal, ve çevresel olarak etkiler,
- Turizmin hane halkı gelirine, yaşam standartlarında artışa, daha fazla iş ve istihdam olanaklarına, ve vergi gelirindeki artışa neden olur,
- Turizm yaşam maliyetindeki atışı olumsuz etkiler,
- Turizm aile değer sistemlerini ve ilişkilerini olumsuz etkiler,
- Turizm tesis ve hizmet alanlarında aşırı kalabalık ve trafik sorununa neden olur,
- Suç ve uyulşturucu kullanımı artışına neden olur,
- Turizmin doğal çevreye zarar verebilmekle birlikte hava ve su gibi diğer çevresel faktörlerde de kirliliğe de neden olabilecektir,

şeklinde ifade edilmiştir(Rasoolimanesh, vd, 2017:148-149). Kısaca yerel halk ve turizme yönelik yapılan tüm araştırmalar, tamamen insan hareketine dayalı olan turizm sektörünün bölge halkını olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz yönde de etkileyebileceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu etkiler doğal olarak bölgede yaşayan halkın turizme bakış açısını, turizmin gelişimini ve teşvik edilmesini doğrudan etkileyecektir. Turizmdeki gelişmelerin desteklenmesi sırasında turizmin evre üzerindeki etkilerine önem verilmesi gerekmektedir(Bertan, 2009:213). Turizmin ekonomik ve sosyal etkileri ile yerel halkın yaşam tatmini arasında ise anlamlı bir ilişki vardır(Ayazlar, 2016:1465). Literatür taramasında ortaya çıkan bir diğer sonuç; bölge halkının turizme bakış açılarının turizmin algılanan etkilerinden kaynaklandığı yönünde olmuştur(Artuger, Ayaz & Türkmen, 2009: 103-124).

1.2. Amaç

Bu çalışmada bir yerleşim yerinde yaşayan halkın, demografik özellikleri ile turizmin olumlu ve olumsuz etkileri arasında bir ilişkinin olup olmadığı, turizmin çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerinin halkın olumlu ve olumsuz bakışı üzerinde nasıl ve ne derece bir etkiye sahip olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Literatür taramasında, daha önce yapılan çalışmaların tamamının turizm yönü gelişmiş olan yerleşim yerlerinde yapıldığı görülmüştür. Bu açıdan turizme yönelik yerleri olmasına rağmen (kazı alanları, tarihi ve doğal yönü açısından) turizm yönü zayıf kalmış ve daha önce bu yönlü bir çalışmanın yapılmamış olduğu belirlenen Bursa-Mustafakemalpaşa çalışmanın yapılacağı yer olarak tercih edilmiştir. Çalışmanın sonucunda halkın turizm faaliyetleri içinde yeterince olmadığı bir yerleşim yerinde, halkın turizmden olumlu ve olumsuz beklentilerine yönelik bir yargıya varılması hedeflenmektedir. Bu hedef ile çalışmanın turizmin gelişmesine yönelik planlanan çalışmalara bir katkı sağlaması beklenmektedir.

1.3. Mustafakemalpaşa ve Turizm (www.mustafakemalpaşa.gov.tr)

Mustafakemalpaşa, bir antik kent olarak, büyük bir bölümü Marmara bölgesinde küçük bir bölümü Ege Bölgesi içinde kalan Bursa iline bağlı 1472 km² lik bir ilçedir. Eski adı Kirmasti olan ilçede Hitit uygarlığı ve Britanya krallığı hüküm sürmüştür. 1336 da Osmanlı topraklarına katılıncaya kadar

Romalılardan sonra sırasıyla Bizans, Selçuklu ve Karesioğulları yönetimine geçmiştir. 14 Eylül 1922 de Yunan işgalinden kurtulan ilçe, Kurtuluş Savaşından sonra kasaba meclisinin aldığı kararla Mustafa Kemal Atatürk'e atıfta bulunarak Mustafakemalpaşa adını almıştır. İlçenin nüfusu Bursa ili nüfusunun %27 sini oluşturmakta ve kayıtlarda 99,651 kişi olarak görülmektedir. Mustafakemalpaşa'nın ekonomisi tarım ve hayvancılığın yanında Söğütalan ve Devecikonağı bölgelerinde bulunan mermer ve taş ocakları ile Güllüce Mahallesi sınırlarında bulunan Organize Sanayi Bölgesinde kurulan fabrika ve işletmelere dayanmaktadır. İlçe, Mustafakemalpaşa ve Mermencilik olmak üzere iki organize sanayi bölgesine sahiptir. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden bir öğretim üyesi ile birlikte 1983 yılında başlayan Paşalar Kazısı çalışmaları Mustafakemalpaşa'nın doğa tarihine önemli bir katkı sağlayacaktır. Mustafakemalpaşa, Karacabey ve Nilüfer ilçelerinin de sınırları içinde yer alan Uluabat Gölü, Ayvainsi Mağarası, Tümbüldek Kaplıcaları, Suuçtu Şelalesi ve Soldere Suyu tarihi ve turistik yerleri olarak sayılmaktadır (www.tarihyerlerimiz.net).

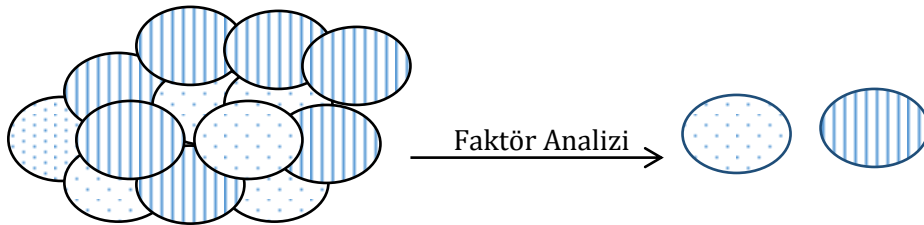
2. ARAŞTIRMA

Yapılan çalışma bir alan araştırması olduğu için yüz yüze anket yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemde kullanılan 5 li likert ile hazırlanmış olan 28 maddelik ölçek Toprak, L.,2015; Türker,G.,Ö. ve Türker,A.,2014 ; Anderecek,K.,L., & v.d 2005 ve Farahani, H.,Z., 2016 tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan ölçeklerin düzenlenmesi ile hazırlanmış ve daha sonra ve Rasoolimanesh, S.,M., vd.,2017 tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan ölçekle karşılaştırılarak turizm konusunda uzman akademisyenlerin görüşü alınarak kullanılmıştır. Çalışmaya katılacak kişi sayısı minimum 385(Erdoğan & Yazıcıoğlu, 2004:40) kişi olarak hedeflenmiş ve son nüfus sayımına göre toplam 99,651 nüfusu bulunan ilçede kolayda örnekleme ile belirlenen 500 kişi ye uygulanan anketin 402 tanesi kullanılabilir olarak değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen verilerin analizinde sırasıyla, faktör analizi, demografik özellikler için bağımsız örneklem t testi ve anova, çevresel, ekonomik ve sosyal etkiler ile turizmin olumlu ve olumsuz yönleri arasındaki ilişkinin yönü ve derecesini belirleyebilmek için ise çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılarak elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu çalışmada, yerel halkın turizme yönelik olumlu ve olumsuz bakış açıları ile demografik özellikler arasında bir farklılık olup olmadığı, turizmin çevresel, ekonomik ve kültürel etkilerinin halkın turizme bakış açılarını nasıl ve ne yönde etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Demografik sorular dışında kalan 28 maddelik ölçeğe cronbach α güvenilirlik testi uygulanmış ve ölçeğin güvenilirliği 0,91 olarak belirlenmiştir. Bu güvenilirlik düzeyi kullanılan ölçeğin elde edilen veriler için oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.1. Faktör Analizi

Birbirleri ile ilişkili çok sayıda değişkeni, daha az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistikî tekniklerden birisidir (Kalaycı,2009:321). Faktör analizi, çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkilere dayanarak, değişkenlerin daha anlamlı, kolay anlaşılır ve özet biçiminde yorumlanmasını sağlayan çok boyutlu bir yöntemdir(Albayrak,2006). Faktör Analizi şekilsel olarak ve model olarak aşağıdaki şekilde de ifade edilebilir(Tatlıdil,1996:167).

Birbiri ile ilişkili çok sayıda değişken

Daha az sayıda bağımsız faktör

Şekil 1. Faktör Analizinin Şekilsel Gösterimi

Faktör analizinin modeli n adet örneklem ve p adet değişken için oluşturulan standartlaştırılmış veri matrisinden oluşacak modelin bir z_j değişkeni ile, f_i ortak faktörlerinin oluşturduğu bir doğrusal model olup aşağıdaki biçimde ifade edilir.

$$z_j = a_{j1}f_1 + a_{j2}f_2 + \dots + a_{jm}f_m + b_{j1}u_j ; j=1,2,\dots,p$$

Yukarıdaki modelde, a_{ji} , ($i=1,2,\dots,m$) j'inci değişkenin m'inci faktör üzerindeki yükünü ifade etmektedir. Faktör analizi dört temel aşamada gerçekleştirilir (Patır, 2009:69-86). Bunlar; faktör analizi için verilerin uygunluğunun değerlendirilmesi, faktörlerin elde edilmesi, faktörlerin rotasyonu ve faktörlerin isimlendirilmesi dir. Veri setinin faktör analizine uygunluğuna karar verebilmek için ise üç ayrı yöntem kullanılır(Kalaycı, 2009:321). Bunlar, korelasyon matrisinin oluşturulması, Barlett testi ve Kaiser-Meyer-Okin (KMO) testleridir. Korelasyon matrisine göre veri setinde bulunan değişkenler arasındaki korelasyonun yüksek olması değişkenlerin ortak faktörleri oluşturma olasılığının o kadar yüksek olduğu anlamına gelir. Barlett testi "korelasyon matrisi birim matristir" hipotezini test eder ve sıfır hipotezinin red edilmesi veri setinin faktör analizine uygun olduğunu gösterir. KMO ölçütü ise bir karşılaştırma indeksi olup, gözlenen korelasyon katsayılarının büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştırır. KMO ölçütü;

0,9 ile 1 arasında mükemmel,

0,8 ile 0,89 arasında çok iyi,

0,7 ile 0,79 arasında iyi,

0,6 ile 0,69 arasında orta, 0,5 ile 0,59 arasında zayıf ve

0,5'in altında ise veri setinin faktör analizi için uygun olmadığını göstermektedir(Aydın, 2007:281).

2.2. Bağımsız Örneklem t Testi

Birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarını karşılaştırarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan bir tekniktir (Ural & Kılıç, 2006:281). Aynı karakterli olmayan, rassal olarak atanmış iki ayrı grubun (erkek, kadın gibi) arasında fark olup olmadığını görmek için kullanılan bir yöntemdir (Berk & Carey, 1998:190)

2.3. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

İki ya da daha fazla ortalama arasında fark olup olmadığını test etmek için kullanılan varyans analizinin en basit halidir. Gruplara göre bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test eder (Kalaycı, 2009:132). Bu testin yapılabilmesi için karşılaştırılacak olan grupların bir birinden bağımsız olması ve en az eşit aralıklı ölçek düzeyinde ölçülmüş olması gerekir (Çinko, Durmuş & Yurtkoru, 2011: 124).

2.4. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

İki veya daha fazla bağımsız değişken ile bir bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi araştırmak için kullanılır(Albayrak, 2006:226). Çoklu doğrusal regresyonun en önemli bir amacı da bağımsız değişkenlerden hangisi yada hangilerinin bağımlı değişkeni daha çok etkilediğini bulmak ve aralarındaki karmaşık yapıyı tanımlamaktır (Alpar, 2003,190). İki bağımsız değişkene ait çoklu regresyon modeli aşağıdaki modelle ifade edilir (Berenson, Levine & Stephan,1998:602).

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i}$$

Çoklu doğrusal regresyon modelinde parametrelerin tek tek istatistiksel olarak anlamlılığı için t testi, modelin bir bütün olarak anlamlılığı için ise F testi kullanılır.

3. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapılan çalışma da kullanılan 28 maddelik ölçeğe ait verilere faktör analizi uygulanmış, KMO oranı (0,897) ve Barlett test değeri (0,00) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre elde edilen verilerin faktör analizine uygun olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Veri setinde bulunan maddelere göre faktör yükleri, bu yüklere göre oluşan faktörler için açıklanan varyanslar ve her bir faktör için belirlenen cronbach α değerleri Tablo 1 de sunulmuştur. Yapılan faktör analizde kümülatif açıklanan varyans

%59,051 olarak çıkmıştır ki kümülatif açıklanan varyansın % 50 nin üzerinde olması istenen bir durumdur.

Tablo 1. Turizmin Etkilerine Yönelik Faktör Analizi

Faktörler ve Faktörler Ait Görüşler	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans (%)	Cronbach α
1. Faktör		34,316	0,961
Turizm İlçede hizmet kalitesini artırır	0,815		
Faktör Turizm ilçede altyapıyı geliştirir	0,809		
Turizm ilçede önemli endüstrilerden birisidir	0,825		
Turizm İlçede kültürel faaliyeti artırır	0,838		
Turizm İlçede yaşayan insanların gelirini artırır	0,886		
Turizm İlçeye ekonomik hareketlilik getirir	0,893		
Turizm ilçede ulaşım olanaklarını geliştirir	0,864		
Turizm ilçede kültürü tanıtır	0,883		
Turizm ilçede doğal çevreyi korur	0,741		
Turizm İlçede kültürel kaynaşmayı sağlar	0,850		
Turizm ilçede tarihi yapıyı korur	0,846		
Turizm ilçede daha fazla iş olanağı sağlayacaktır	0,749		
Turizm ilçede park sayısını artıracaktır.	0,691		
Turizm ilçede yatırımı teşvik edecektir.	0,688		
2. Faktör		24,735	0,908
Turizm ilçede doğal çevreye zarar verir	0,613		
Turizm ilçede kültür tahribine neden olur	0,727		
Turizm ilçede çevre kirliliğine neden olur	0,792		
Turizm ilçede emlak fiyatlarını artırır	0,685		
Turizm nedeniyle ilçede ahlaki yapıyı bozulur	0,850		
Turizm nedeniyle açılan eğlence yerleri ahlaki değerleri olumsuz etkiler	0,746		
Turizm ilçede aşırı kalabalığa neden olur	0,778		
Turizm ilçede gürültüye neden olur	0,851		
Turizm ilçede suç oranını artırır	0,815		
Turizm ilçede yaşamı olumsuz etkiler	0,741		
Turizm nedeniyle ilçede mal ve hizmet fiyatları artar	0,645		
Turizm ilçede alkol uyandırıcı kullanımı artırır	0,360		
Turizm ilçede trafik sorununu artırır	0,409		
Turizm ilçede yerel halk ile turist arasında uyumsuzluğa neden olur	0,563		

Tablo 1 incelendiğinde 2. Faktör içinde olan ve faktör yükü oldukça düşük olan “Turizm ilçede alkol uyandırıcı kullanımı artırır” ve “Turizm ilçede trafik sorununu artırır” maddeleri analizden çıkarılıp yeniden faktör analizi yapıldığında KMO oranı 0,903. ve açıklanan varyans ise toplamda 61,82 olarak ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak turizmin olumlu etkilerine yönelik ifadelerin oluşturduğu 1. faktör 14 madde ile, turizmin olumsuz etkilerine yönelik ifadelerin oluşturduğu 2. faktör ise 12 madde ile ölçülebilecek şekilde oluşmuştur. Yeni oluşan faktörlere göre turizmin olumlu etkilerine yönelik ifadelerle ait cronbach α = 0,961olarak ortaya çıkarken, olumsuz etkilerine yönelik ifadelerle ait cronbach α = 0,908 (14 madde için) iken faktör yükleri nedeniyle analizden çıkarılan iki ifade sonrasında cronbach α değerinin 0,921 e yükseldiği görülmüştür. Cronbach α katsayısının $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ arasında olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Kalaycı, 2009).

Turizmin olumlu ve olumsuz etkilerinin çalışmaya katılan kişilerin demografik özelliklerine göre bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla cinsiyet için bağımsız örneklem t testi, diğer değişkenler için ise anova kullanılarak sonuçlar Tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde ilgili katılımcıların %57,3 ü erkeklerden, %47,2 si ise kadınlardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılanların %31,3 ünün 26-35 yaş, %31,3 ünün 36-45 yaş, %12,7 sinin ise 46-55 yaş arasında olduğu belirlenmiştir. Demografik özellikler, eğitim durumu dikkate alınarak incelenmeye devam edildiğinde çalışmaya katılanların %49,1 inin lise mezunu, %23,6 sinin ilköğretim mezunu ve %13,6 sinin lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Meslek dağılımı ele alındığında ise %26,3 ünün işçi, %21,3 ünün ev hanımı, %16,9 unun memur ve %15,6 sinin esnaf olarak bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Katılımcılar gelir düzeyine göre incelendiğinde %32,3 ünün 1001tl ile 1500 tl arasında, %21,1 inin ise 2501tl ile 3500 tl arasında bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Son olarak

katılımcıların ikamet süreleri dikkate alındığında % 43,7 sinin 21 yıldan daha fazla süredir, %25,3 ünün ise 16-20 yıl arasında bir süredir Mustafakemalpaşa ilçesinde ikamet ediyor oldukları ortaya çıkmıştır. Test sonuçlarına göre; Turizmin olumlu etkileri ile cinsiyet, yaş, meslek, gelir ve ikamet süresi arasında anlamlı bir fark ortaya çıkarken, turizmin olumsuz etkileri ile eğitim, meslek, gelir ve ikamet süresi arasında anlamlı bir fark çıkmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Turizm Etkileri Arasındaki Bulgular

Demografik Özellikler		Turizmin Olumlu Etkileri					Turizmin Olumsuz Etkileri				
		n(%)	$\bar{X}$	s.s	Test İst	p		$\bar{X}$	s.s	Test İst	P
Cinsiyet	Erkek	231(57,3)	3,43	1,06	2,05	0,040		2,37	0,86	-0,38	0,702
	Kadın	170(42,7)	3,19	1,21				2,41	0,95		
Yaş	≤18	30(7,4)	2,83	1,08	3,225	0,007		2,60	0,96	1,856	0,101
	19-25	49(12,2)	3,81	1,26				2,16	1,02		
	26-35	126(31,3)	3,33	1,15				2,52	0,83		
	36-45	126(31,3)	3,32	1,10				2,34	0,89		
	46-55	51(12,7)	3,31	0,94				2,31	0,92		
	56 ≤	21(5,2)	3,09	0,99				2,19	0,67		
Eğitim	Eğt. Yok	6(1,5)	4,33	1,03	1,856	0,087		2,33	0,51	3,465	0,002
	İlköğr.	95(23,6)	3,31	0,77				2,50	0,82		
	Lise	198(49,1)	3,36	1,21				2,51	1,00		
	Önlisans	40(9,9)	3,15	1,29				2,07	0,72		
	Lisans	55(13,6)	3,30	1,23				2,01	0,65		
	Lis. üstü	9(2,2)	3,00	0,86				2,22	0,66		
Meslek	İşçi	106(26,3)	3,18	1,01	3,422	0,003		2,74	0,90	10,698	0,000
	Memur	68(16,9)	3,30	1,24				2,02	0,75		
	Esnaf	63(15,6)	3,87	1,00				2,30	0,71		
	Çiftçi	15(3,7)	3,40	1,18				1,66	0,48		
	Evhanım	86(21,3)	3,33	1,14				2,45	0,94		
	Öğrenci Emekli	43(10,7) 22(5,5)	3,13 2,95	1,22 0,99				2,67 1,68	0,99 0,47		
Gelir (tl)	≤1000	82(20,3)	3,00	1,00	8,24	0,00		2,71	0,93	4,903	0,001
	1001-1500	130(32,3)	3,13	1,02				2,43	0,91		
	1501-2500	78(19,4)	3,34	1,22				2,16	0,85		
	2501-3500	85(21,1)	3,77	1,20				2,24	0,87		
	3501≤	28(6,9)	3,89	0,87				2,25	0,64		
İkamet Süresi (yıl)	≤1	14(3,5)	3,42	0,85	8,837	0,00		3,21	1,12	4,246	0,001
	1-5	37(9,2)	2,37	1,03				2,40	0,86		
	6-10	36(8,9)	3,19	1,03				2,63	0,86		
	11-15	38(9,4)	3,86	1,23				2,18	0,83		
	16-20	102(25,3)	3,57	1,18				2,46	1,00		
	21≤	176(43,7)	3,30	1,01				3,30	1,01		

$\bar{x}$: Ortalama, s.s: Std. sapma, Test İst: Cinsiyet için t testi, diğer değişkenler için F testi değeri.

Faktör analizi sonrasında ortaya çıkmış olan iki faktör turizmin olumlu ve olumsuz etkileri şeklinde belirlenmişti. Bu faktörleri ölçmede kullanılan maddelere verilen cevapların dağılımları Tablo 3 ve Tablo 4 de verilmiştir.

Tablo.3 Bölge Halkının Turizmin Olumlu Etkilerine Yönelik Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Olumlu Etkileri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Karasızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Turizm ilçede hizmet kalitesini artırır	67	16,6	66	16,4	38	9,4	148	36,7	84	20,8
Turizm ilçede alt yapıyı geliştirir	75	18,6	113	28	35	8,7	119	29,5	61	15,1
Turizm ilçede önemli endüstrilerden birisidir	74	18,4	97	24,1	40	9,9	115	28,5	77	19,1
Turizm ilçede kültürel faaliyetleri teşvik eder	55	13,6	77	19,1	71	17,6	134	33,3	66	16,4
Turizm ilçede geliri artırır	60	14,9	75	18,6	73	18,1	125	31	70	17,4
Turizm ilçeye ekonomik hareketlilik getirir	66	16,4	59	14,6	62	15,4	145	36,0	71	17,6
Turizm ilçede ulaşım olanaklarını geliştirir	58	14,4	78	19,4	49	12,2	144	35,7	74	18,4
Turizm ilçede kültürü tanıtır	55	13,6	55	13,6	49	12,2	156	38,7	88	21,8
Turizm ilçede doğal çevreyi korur	60	14,9	71	17,6	69	17,1	126	31,3	77	19,1
Turizm ilçede kültürel kaynaşmayı sağlar	47	11,7	57	14,1	102	25,3	114	28,3	83	20,6
Turizm ilçede tarihi yapıları korur	31	7,7	69	17,1	76	18,9	143	35,5	84	20,8
Turizm ilçede yararlı iş olanakları sağlar	34	8,4	53	13,2	71	17,6	160	39,7	85	21,1
Turizm ilçedeki halka açık park sayısını artırır	42	10,4	68	16,9	63	15,6	151	37,5	79	19,6
Turizm yöreye yatırım yapılmasını teşvik eder	30	7,4	53	13,2	56	13,9	150	37,2	114	28,3

Tablo3 de Turizmin bölge halkı üzerindeki olumlu etkilerine yönelik dağılım verilmiştir. En yüksek olumlu görüşün “Turizm yöreye yatırım yapılmasını teşvik eder” ifadesine ait olduğu ortaya çıkmıştır. İlgili ifadeye ait; katılırim düşüncesi %37,2, tamamen katılırim düşüncesi ise %28,3 şeklinde olup toplamda% 65,50 si “Turizm yöreye yatırım yapılmasını teşvik eder” ifadesine olumlu görüş bildirmiştir. Bu tabloda en düşük olumlu görüşe katılım ise, “Turizm ilçede altyapıyı geliştirir” ifadesine ait olup bu ifadeye katılırim %29,5, tamamen katılırim düşüncesi ise %15,1 olarak ortaya çıkmış olup toplamda katılımcıların %44,60 ı “Turizm ilçede altyapıyı geliştirir” ifadesine katılmaktadır.

Tablo.4. Bölge Halkının Turizmin Olumsuz Etkilerine Yönelik Bakış Açılarının Frekans Dağılımı

Olumsuz Etkileri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Karasızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
Turizm ilçede turist ile halk arasında uyumsuzluğa neden olur	94	23,3	181	44,9	64	15,9	36	8,9	28	6,9
Turizm için planlanan inşaatlar doğal çevreye zarar verir	113	28	155	38,5	60	14,9	62	15,4	13	3,2
Turizm ilçede geleneksel kültürü tahrip eder	97	24,1	189	46,9	80	19,9	22	5,5	15	3,7
Turizm ilçede çevre kirliliğine neden olur	108	26,8	182	45,2	58	14,4	41	10,2	14	3,5
Turizm ilçede emlak fiyatlarını artırır	83	20,6	138	34,2	62	15,4	103	25,6	17	4,2
Turizm ilçede ahlaki yapıyı bozar	112	27,8	172	42,7	72	17,9	32	7,9	15	3,7
Turizm için açılan eğlence mekanları yaşamı olumsuz etkiler	129	32	173	42,9	51	12,7	30	7,4	20	5,0
Turizm ilçede aşırı kalabalığa neden olur	128	31,8	172	42,7	53	13,2	35	8,7	15	3,7
Turizm ilçede aşırı	120	29,8	179	44,4	56	13,9	38	9,4	10	2,5

gürültüye neden olur										
Turizm ilçede suç oranını artırır	100	24,8	190	47,1	63	15,6	38	9,4	12	3,0
Turizm ilçedeki yaşam biçimini olumsuz etkiler	116	28,8	193	47,9	56	13,9	26	6,5	12	3
Turizm ilçedeki birçok mal ve hizmet fiyatını artırır	88	21,8	107	26,6	73	18,1	107	26,6	28	6,9

Tablo 4 de ise, Turizmin bölge halkı üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik dağılım verilmiştir. Bu dağılımda en yüksek olumsuz görüşe katılım oranının “Turizm ilçede bir çok mal ve hizmet fiyatını artırır” ifadesine ait olduğu ortaya çıkmıştır(%33,5). Bu tabloda “Turizm ilçede geleneksel kültürü tahrip etmektedir” olumsuz görüşüne katılım ve tamamen katılım düşüncesi ise toplamda katılımcıların %9,2 si ile en düşük oranda ortaya çıkan görüş olmuştur.

Turizmin çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerinin halk üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik yapılan çok değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo5 de verilmiştir.

Tablo.5. Çok Değişkenli Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Model	Bağımsız Değişken	Korelasyon	B	t	p
Turizmin Halk Üzerindeki Olumlu Etkisi	Model 1	Sabit		0,028	0,268	0,789
		Çevresel Etki	0,720	0,294	4,882	0,000
		Sosyal Etki	0,626	-0,060	-1,070	0,285
		Ekonomik Etki	0,861	0,831	19,239	0,000
Turizmin Halk Üzerindeki Olumsuz Etkisi	Model 2	Sabit		0,505	4,953	0,000
		Çevresel Etki	0,590	0,380	6,492	0,000
		Sosyal Etki	0,683	0,689	12,559	0,000
		Ekonomik Etki	0,343	-0,324	-7,734	0,000

Model 1: R=0,871; R² = 0,758; Düzeltilmiş R²= 0,756; F=416,794; p= 0,000

Model 2: R=0,739; R² = 0,547; Düzeltilmiş R²= 0,543; F=160,480; p= 0,000

Tablo 5 de ki çok değişkenli regresyon sonuçlarına göre, Turizmin halk üzerindeki olumlu etkisine yönelik kurulan model 1 de en yüksek korelasyona sahip olarak turizmin ekonomik etkisi çıkmıştır. Turizmin sosyal etkisi model 1'in içinde anlamsız olarak çıkmıştır. Turizmin halk üzerindeki olumsuz etkisine yönelik kurulan model 2 de ise en yüksek korelasyona sahip değişken turizmin sosyal etkisi çıkmıştır. Model 1 için belirlilik katsayısı %75,8 olarak ortaya çıkarken, Model 2 için bu katsayı %54,7 olarak ortaya çıkmıştır.

4. SONUÇ

Bir bölgede turizmin gelişmesinde devletin yanı sıra yerel halkın turizme verdiği destek de oldukça önemlidir. Yerel halkın turizmden etkilenme şekli turizmin gelişmesinde önemli bir etkidir. Bu açıdan bakıldığında, çalışmada temel olarak çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerin halkı etkileme şekli ve turizmin olumlu ya da olumsuz etkilerinin, yerel halkın demografik özelliklerine göre bir farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonrasında;

Turizmin olumlu etkileri ile cinsiyet, yaş, meslek, gelir ve ikamet süreleri arasında, olumsuz etkileri ile ise eğitim, meslek, gelir ve ikamet süreleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Görüldüğü üzere yaş ve cinsiyete göre turizmin olumlu etkileri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarken turizmin olumsuz etkileri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

Çalışmaya katılan yerel halkın %65,50 si “turizmin yöreye yatırım yapılmasını teşvik eder” olumlu düşüncesine %33,50 si ise “turizm ilçedeki birçok mal ve hizmetin fiyatını artırır” olumsuz düşüncesine katıldığını ifade etmiştir.

Turizmin ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri ile turizmin yerel halk üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri arasındaki ilişkiye bakıldığında; Turizmin çevresel ve ekonomik etkileri, yerel halk üzerinde

turizme karşı olumlu yönde bir etki yaparken, sosyal etkileri ise yerel halk üzerinde turizme karşı olumsuz yönde bir etki yapmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak yerel halkın turizme olumlu yönde bakışını etkileyen en önemli unsurun çevresel ve ekonomik etki, turizme yönelik olumsuz bakışı etkileyen en önemli unsurun ise sosyal etkinin olduğu söylenebilir. Veri toplama işlemi geniş bir yerleşim alanının söz konusu olması, katılımcı sayısında ciddi bir sınırlama yapılmasına neden olmuş, bu durum çalışmanın en önemli kısıtı olarak ortaya çıkmıştır. Yerel halkın turizme karşı görüş, beklenti ve tedirgin olduğu durumların tespit edilebilmesi için yapılacak çalışmaların desteklenmesi ve geliştirilmesi oldukça önemlidir. Öte yandan özellikle turizme açık ve potansiyel turizm gelişimine sahip yerler için benzer çalışmalar yerel halkın turizme karşı farkındalığının kazandırılmasını sağlamada önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Albayrak A.S. (2006), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım.
- Alpar R. (2003), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemlere Giriş. Nobel Yayın.
- Andereck K.L., Valentine K.M., Knopf, R.C. & Vogt, C.A. (2005). "Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts", *Annals of Tourism Research*, 32(4): 1056–1076.
- Ayaz, N., Artuğer S.,& Türkmen F. (2009), "Tarihi Zela (Zile) İlçesindeki Yerel Halkın Turizme Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 103-124.
- Ayazlar R.A. & Ayazlar G. (2016). "Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Tutumunda Aidiyet Duygusu ve Yaşam Tatmininin Rolü", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Aralık 20(4): 1451-1470.
- Aydın, B. Z. (24-25 Mayıs 2007), "Faktör Analizi Yardımıyla Performans Ölçütlerinin Boyutlarının Ortaya Konulması", 8. Türkiye Ekonometri Ve İstatistik Kongresi. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Berk N. K. ve Carey P.(1998). *2Data Analysis with Microsoft Excel*, Duxbury Press,
- Bertan S. (2009). "Turizmin Çevre Üzerinde Yarattığı Etkiler: Pamukkale Örneği", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(2): 204-214.
- Boğan E. & Sarıışık M. (2016), "Yerel Halkın Turizm Faaliyetine Yönelik Görüş ve Algılamalarının Belirlenmesine Üzerine Alanya'da Bir Araştırma". *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Nisan(12): 324-342
- Bilim Y. & Özer Ö. (2013). "Yerel Halk Gözüyle Konya'da Turizmin Önemi ve Ekonomik, Çevresel ve Sosyal Etkileri", *Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*.
- Durmuş B.,Yurtkoru E.S.,& Çinko M., *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*, Beta Yayınevi
- Hamira Z.F. (2016). "Host Attitudes Toward Tourism: A Sstudy of Sareyn Municipality and Local Community Partnerships in Therapeutic Tourism", *Journal of Tourismology*. 2(1): 16-34.
- Kalaycı, Ş., *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikler*, Asil Yayın 2009.
- Kayar Ç.H. & Kozak N.(2010), "Measuring Destination Competitiveness: An Application of the Travel and Tourism Competitiveness Index (2007)", *Journal of Hospitality Marketing & Management*. 19:203–216.
- Keskin, E. & Çontu M., (2011), "Mustafapaşa(Sinanos) Kasabasında Yaşayan Halkın Turizme Bakış Açısını Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması", *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*. Temmuz 3 (2): 37-55.
- Levine D.M., Berenson M.L.& Stephan D.(1988), *Statistics for Mangers Using Microsoft Excel*, Prentice Hall.
- Patır S.(2009), "Faktör Analizi ile Öğretim Üyesi Değerlendirme Çalışması", *Atatürk İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(4): 69-86

Rasoolimanesh S.M., Ringle C.M. Jaafar M.& Ramayah T.(2017)" Urban vs. Rural Destinations: Residents' Perceptions, Community Participation and Support for Tourism Development" Tourism Management, 60 :147-158.

Tatlıdil H. (1996), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz, Cem Ofset, Ankara.

Türker Ö.G. & Türker A. (2014)," Yerel Halkın Turizmi Algılama Düzeyi Turizm Desteğini Nasıl Etkiler: Dalyan Destinasyon Örneği", Electronic Journal of Vocational Colleges. 4(1):81-98.

Toprak L. (2015),"Mardin de Halkın Turizm Algısı", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(54): 201-218.

Ural A. ve Kılıç İ.(2006), Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yahşi Yazıcıoğlu, Samiye Erdoğan,(2004).SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Detay Yayıncılık,

www.mustafakemalpaşa.gov.tr

www.tarihiyerlerimiz.net